

1991-2021

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

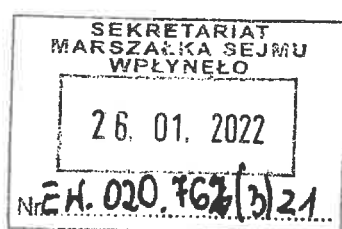
KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP. 020.101.11.2021Data wpływu 26.01.2022

Warszawa, 26 stycznia 2022 r.

Pani Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

dot. druku sejmowego nr 1911

Szanowna Pani Marszałek,

w nawiązaniu do toczących się prac legislacyjnych nad *projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie* (druk sejmowy nr 1911, dalej: *Projekt*) w załączeniu uprzejmie przekazuję stanowisko Związku Banków Polskich do Projektu. Jednocześnie Związek zobowiązuje się do szczegółowego omówienia i uzasadnienia przedstawionych propozycji legislacyjnych w toku prac komisji i podkomisji rozpatrujących Projekt.

W pierwszej kolejności pragnę zwrócić uwagę, iż uchwalenie zaproponowanego limitu maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego (MPKK) będzie skutkować odcięciem ogromnej grupy klientów od legalnych źródeł finansowania i rozwojem szarej strefy. Z rynku najprawdopodobniej zniknie wielu legalnie działających pożyczkodawców, gdyż nowe limity kosztów pozaodsetkowych nie pozwolą na pokrycie kosztów ich działalności. W związku z powyższym, sektor bankowy postuluje rezygnację z dalszego procedowania zmiany MPKK lub uwzględnienie przedstawionych poniżej poprawek.

Jednocześnie pragnę zapewnić, że Związek Banków Polskich popiera wszelkie działania mające na celu wzmocnienie zaufania klientów do podmiotów działających na rynku usług finansowych. W ocenie Związku działania ukierunkowane na zapewnienie profesjonalizmu oferowanych konsumentom usług skutkować będą podwyższeniem poziomu ich ochrony i bezpieczeństwa. Instytucje pożyczkowe stanowią już dziś istotne ogniwo rynku kredytowego, przyczyniając się do minimalizacji zjawiska wykluczenia finansowego i umożliwiając budowanie pozytywnej historii kredytowej przez osoby, które z różnych przyczyn nie są w stanie uzyskać kredytu w sektorze bankowym. Największe instytucje pożyczkowe uczestniczą dziś w procesie wymiany informacji poprzez bazę Biura Informacji Kredytowej, dzięki czemu również banki uzyskują informacje o zobowiązaniach swoich klientów poza sektorem bankowym. W związku z powyższym, wszelkie propozycje mogące przyczynić się do profesjonalizacji całego rynku kredytów konsumenckich oraz zwiększenia jego transparentności i przepływu informacji pomiędzy funkcjonującymi na nim podmiotami, należy ocenić pozytywnie.

Stąd, ze względu na ww. potrzebę zapewnienia profesjonalnego funkcjonowania tego rynku, pozytywnie oceniamy propozycję poddania działalności polegającej na oferowaniu kredytów konsumenckich pod nadzór KNF w zakresie adekwatnym do tego typu działalności.

Poniżej pragnę przedstawić uwagi szczegółowe do Projektu wraz z propozycjami odpowiednich poprawek legislacyjnych.

Uwagi szczegółowe do Projektu ustawy:

I. Art. 4 pkt 2 (art. 78b i 78c Prawa bankowego)

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie do porządku prawnego zmianę przepisów określających maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych, które mogą być pobierane przez kredytodawców. Poza zmianą ustawy o kredycie konsumenckim, przewiduje się również **dodanie nowych przepisów do kodeksu cywilnego i Prawa bankowego**. Liczba tych zmian oraz ich szeroki zakres będą w przyszłości rodzić wiele wątpliwości interpretacyjnych co do tego, które przepisy należy zastosować do danej umowy.

Ad. art. 78b

Negatywnie należy ocenić art. 78b Prawa bankowego, który przewiduje zastosowania limitów pozaodsetkowych kosztów dla wszystkich kredytów udzielanych przez bank konsumentom. Po pierwsze, specyfika niektórych umów (np. kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, umowy o kartę kredytową czy kredytów studenckich) **uniemożliwia wprowadzenie ograniczeń kosztów pozaodsetkowych**. Z tego względu zastosowanie do nich limitu kosztów pozaodsetkowych zostało wyłączone w ustawie o kredycie konsumenckim w art. 36d¹. Po drugie, wprowadzenie ograniczeń przewidzianych w art. 78b (ale również i w art. 78c, szerzej omówionym poniżej) stanowi rozwiązanie wykraczające poza *ratio legis* ustawy antylichwiarskiej. Do kredytów konsumenckich udzielanych przez banki stosuje się ustawę o kredycie konsumenckim. Kredyty na większe kwoty z uwagi na przyjmowany sposób zabezpieczenia objęte są ustawą o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. Obowiązuje regulacje tworzą spójny system ochrony konsumentów w relacji z kredytodawcami, który został przewidziany w implementowanych przeze nie dyrektywach unijnych.

Proponuje się zatem rezygnację z dalszego procedowania art. 78b Prawa bankowego.

Ad. art. 78c

¹ W tym zakresie aktualne pozostaje uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, Druk sejmowy VII kadencji, Nr 3460 „**Wyłączenie wymienionych produktów kredytowych spod reżimu prawnego określającego koszty pozaodsetkowe uzasadnione jest specyfiką tych produktów oraz proponowanymi w projekcie zasadami ustalania maksymalnych kosztów pozaodsetkowych**. Należy bowiem mieć na uwadze, że kredytodawca na podstawie oferowanych produktów zobowiązuje się do wielokrotnego udzielania kredytobiorcy, w okresie trwania umowy, kredytów w nieoznaczonej liczbie i wysokości, do wysokości przyznanego limitu w rachunku kredytowym. Opisana specyfika tych umów powoduje, że kredytodawca nie jest w stanie z góry przewidzieć, jaka będzie łączna wysokość wypłat dokonanych na rzecz konsumenta w danym okresie, a w związku z tym nie jest również w stanie przewidzieć, jaka będzie łączna wysokość kosztów, jakie konsument będzie obowiązany ponieść w związku z wykonaniem umowy w tym okresie.”

Jednocześnie projektowany art. 78c Prawa bankowego przewiduje, że art. 720³ § 1-3 kodeksu cywilnego ma nie znajdować zastosowania do banków. Projektowane przepisy kodeksu cywilnego powinny znaleźć zastosowanie wyłącznie do tych umów, które nie są objęte innymi ustawami (np. ustawą o kredycie konsumenckim, ustawą o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami), w szczególności do pożyczek zawieranych pomiędzy osobami fizycznymi. Z tego względu za konieczne należy uznać rozszerzenie ww. wyłączenia również na inne projektowane przepisy kodeksu cywilnego.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 1:

Z uwagi na propozycję wykreślenia art. 78b oraz zmianę treści dotychczasowe art. 78c proponuje się następującą poprawkę o treści:

Art. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„po art. 78a dodaje się art. 78b w brzmieniu: Przepisów art. 720²-720⁵ Kodeksu cywilnego nie stosuje się do umowy kredytu i pożyczki pieniężnej udzielanej przez bank.”.

II. Art. 7 pkt 4 Projektu ustawy (art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim)

W pierwszej kolejności pragnę zauważyć, że zdaniem sektora bankowego obecny limit MPKK określony w art. 36a u.k.k. jest odpowiednim kompromisem, który uwzględnia zarówno potrzebę ochrony konsumenta, jak i rzeczywiste koszty związane z oferowaniem kredytów konsumenckich. Zmiana tego limitu – z przyczyn opisanych poniżej – nie wpłynie korzystnie na sytuację konsumentów, ale również ograniczy ofertę legalnie oferowanych kredytów konsumenckich.

Związek Banków Polskich zwraca uwagę, że obniżenie limitu MPKK nie zrealizuje zakładanego przez projekt celu, gdyż w rzeczywistości przepisy te w żaden sposób nie ograniczą działalności podmiotów działających w szarej strefie (tzw. mafie mieszkaniowej, działalność lichwiarska), wykorzystujących przymusowe położenie konsumentów. Przepisy te dotkną za to wszystkich kredytodawców legalnie działających na rynku *consumer finance*.

Banki, co do zasady, oferują konsumentom pożyczki i kredyty na średnie i dłuższe okresy, dzięki czemu spłata takiego zadłużenia jest rozłożona na większą liczbę rat. Z kolei w przypadku pożyczek krótkoterminowych, tzw. „chwilówek”, oferowanych poza sektorem bankowym, konsument jest zobowiązany do spłaty całości zadłużenia jednorazowo w krótkim czasie. Skutkuje to niejednokrotnie problemami z obsługą zadłużenia i prowadzi do zaciągania kolejnych krótkoterminowych zobowiązań w celu spłaty poprzednich. Jest to zjawisko, którego eliminacja – w ocenie Związku – powinna być przedmiotem zainteresowania regulatorów. Z przykrością stwierdzamy jednak, że wprowadzenie limitu MPKK w proponowanym kształcie doprowadzi do dalszego rozwoju opisanego zjawiska, ponieważ w przypadku pożyczek krótkoterminowych koszty ich obsługi, koszty finansowania, czy koszty ryzyka kredytowego są znacznie niższe, a obrót kapitałem szybszy. W konsekwencji te produkty – jako bardziej rentowne – pozostaną na rynku, zaś dostęp do bezpieczniejszych dla konsumentów spłat ratalnych zostanie mocno ograniczony.

Uchwalenie zaproponowanego limitu MPKK będzie skutkowało odcięciem ogromnej grupy klientów od legalnych źródeł finansowania i rozwojem szarej strefy. Z rynku najprawdopodobniej zniknie wiele legalnie działających pożyczkodawców, gdyż nowe limity kosztów pozaodsetkowych nie pozwolą na pokrycie kosztów działalności tych pożyczkodawców. Z ofert kredytodawców znikną również niektóre rodzaje kredytów (kredyty na średnie i dłuższe okresy), gdyż z uwagi na nowe przepisy staną się one nierentowne. Są to rodzaje kredytów, które banki monitorują lepiej, dzięki czemu klienci nie wpadają w nadmierne zadłużenie.

W konsekwencji klienci zostaną zmuszeni do korzystania z finansowania z tzw. „szarej strefy”. Konsumenci, którzy nie dostaną finansowania na rynku *consumer finance* będą zmuszeni do skorzystania z oferty podmiotów działających co najmniej na granicy prawa. Potwierdzają to przypadki opisane w uzasadnieniu do projektu – kiedy bank odmawiał przyznania finansowania, szukali źródła finansowania u podmiotów stosujących praktyki lichwiarskie. W przypadku naruszenia przez nich ustawowych limitów – nawet tych bardzo zastrzonych – wyegzekwowania zwrotu nienależnie pobranych opłat od podmiotów działających na granicy prawa może okazać się wręcz niemożliwe.

Podsumowując, konsumenci nie będą chronieni pomimo istnienia bardzo restrykcyjnych przepisów, a branża pożyczkowa będzie działać na granicy jakiegokolwiek rentowności.

W związku z powyższym, mając na względzie postulat rzeczywistej ochrony konsumentów, sektor bankowy wnosi o rezygnację z dalszego procedowania zmiany MPKK. Obecny limit MPKK jest wystarczającym kompromisem i stoimy na stanowisku, iż nie należy go zmieniać, szczególnie w sposób arbitralny, bez rzetelnych analiz wpływu proponowanych rozwiązań na dalsze funkcjonowanie rynku kredytów konsumenckich.

W związku z powyższym poprawka legislacyjna powinna polegać na skreśleniu w Projekcie art. 7 pkt 4.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 2:

W art. 7 skreśla się pkt 4.

Alternatywnie, jeżeli w roku prac sejmowych uwzględnienie zmiany limitu zostanie uznane jednak za niezbędny warunek do uchwalenie treści ustawy, za dopuszczalne rozwiązanie sektor bankowy uznaje wprowadzenie obniżonego limitu MPKK jedynie dla pożyczek krótkoterminowych, pozostawiając bez zmian limit MPKK dla pożyczek zawieranych na dłuższe okresy. Powyższe pozwoli na utrzymanie rentowności produktów o dłuższym okresie spłaty (dzięki czemu kredyty te nie znikną z oferty kredytodawców), a jednocześnie uchroni klientów zawierających umowy „chwilówki” przed nadmiernymi kosztami.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 2a:

Art. 7 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

w art. 36a:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego dla kredytów o okresie spłaty krótszym niż 30 dni oblicza się według wzoru:

$$MPKK = K \times 5\%$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK – maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych kredytu,

K – całkowitą kwotę kredytu.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Koszty pozaodsetkowe kredytu konsumenckiego nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu z zastrzeżeniem ust. 2a.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Koszty pozaodsetkowe kredytu konsumenckiego dla kredytów o okresie spłaty krótszym niż 30 dni nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu.”,

d) *ust. 3 otrzymuje brzmienie:*

„3. Koszty pozaodsetkowe kredytu konsumenckiego wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych kredytu obliczoną w sposób określony w ust. 1–2a.”;

III. Art. 7 pkt 4 Projektu ustawy (art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim)

W Projekcie zaproponowano zmianę art. 36c u.k.k. wprowadzonego do porządku prawnego celem wyeliminowania zjawiska zwanego potocznie „rolowaniem kredytu”. Nowelizacja ma polegać na uwzględnieniu w tym przepisie również podmiotów powiązanych z kredytodawcą.

Zmianę w zakresie kwestii podmiotów powiązanych należy ocenić negatywnie – zakłada nieproporcjonalne ograniczenia, które prowadzą do pozbawienia możliwości pobrania opłaty przez podmiot powiązany udzielający kolejnej pożyczki w sytuacji, kiedy te koszty rzeczywiście się należały. Jest to szczególnie niesprawiedliwe w sytuacji, kiedy pierwotna pożyczka była na niższą kwotę, a druga na znacznie wyższą i koszty tej drugiej pożyczki rzeczywiście są wyższe (por. przykład poniżej). Ponadto, mogą powstać problemy związane z wymianą danych pomiędzy kredytodawcą i podmiotem powiązanym.

Należy zauważyć, że przedmiotowa zmiana nie uwzględnia specyfiki sektora bankowego, w którym banki funkcjonują jako podmioty powiązane w ramach jednej grupy kapitałowej, jednakże na podstawie odrębnych licencji bankowych. Należy zatem wziąć pod uwagę wyłączenie stosowania tego przepisu w odniesieniu do banków będących podmiotami powiązanymi lub rozważenie niżej wskazanej poprawki legislacyjnej, która w szczególności zapobiegne nieuzasadnionemu ograniczeniu prawa kredytodawcy do pobierania należnych kosztów, np. w sytuacji gdy wcześniej konsument korzystał z kredytu 0% celem sfinansowania zakupu. W przeciwnym razie, tak skonstruowane przepisy będą prowadziły do zaburzenia reguł konkurencji pomiędzy podmiotami na rynku finansowym – w uprzywilejowanej pozycji będą podmioty niepowiązane kapitałowo z pierwszym z kredytodawców, który udzielił kredytu wiążanego.

W tym miejscu sektor bankowy pragnie wyjaśnić problem praktycznego stosowania ww. przepisu w szczególności w przypadku udzielania przez banki kredytów wiązanych, przeznaczonych na zakup towarów i usług, m.in. w dużych sieciach handlowych oferujących produkty RTV, AGD, meble. Co istotne, kredyty te najczęściej polegają na udzielaniu finansowania zakupów kredytem 0% (ewentualnie koszty związane ze spłatą kredytu są niewielkie). Niestety, w praktyce przepisy ustawy uniemożliwiają oferowanie tak pozyskanym klientom kolejnych kredytów konsumenckich na rynkowych parametrach i przy zachowaniu zasady równej konkurencji w ciągu 120 dni od udzielenia kredytu wiążanego.

Wynika to z faktu iż kredyty ratalne wiązane na powyżej wskazane przedmioty udzielane są na niskie kwoty, zdecydowanie niższe niż inne kredyty konsumenckie, np. kredyty gotówkowe lub kredyty przeznaczone na sfinansowanie zakupu pojazdu, a limit maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu liczony jest w stosunku do kwoty pierwszego kredytu. Dobrym przykładem jest sytuacja, w której klient dokonuje zakupu towaru w sieci RTV na kwotę 1000 zł, a zakup ten finansuje kredytem darmowym (oprocentowanie i prowizja w wysokości 0%) spłacanym w ciągu 12 miesięcy. Następnie w ciągu 120 dni klient przychodzi do placówki tego samego banku celem zawarcia umowy o kredyt gotówkowy o całkowitej kwocie kredytu w wysokości 50 000 zł na okres 12 miesięcy. W takiej sytuacji maksymalna kwota prowizji dla tego kredytu może wynieść jedynie 200 zł co wynika z konieczności uwzględnienia wzoru z art. 36a u.k.k. $(1000 \times 10\%) + (1000 \times \frac{365}{365} \times 10\%) = 200 \text{ zł}$) i postanowienia, zgodnie z którym podstawą całkowitą kwotę kredytu dla celów ustalenia maksymalnej wysokości

pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów. W praktyce dochodzimy do sytuacji w której bank posiadający relację z danym klientem, ma nieporównywalnie bardziej ograniczone możliwości finansowania potrzeb gotówkowych swoich klientów niż bank, który takiej relacji nie posiada.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 3:

Rozwiązaniem dla tej sytuacji jest przyjęcie poniższe poprawki legislacyjnej:

„Art. 36c. W przypadku udzielenia przez kredytodawcę lub podmiot z nim powiązany konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów:

- 1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota kredytu na największą kwotę;*
- 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.”*

W przypadku takiego brzmienia przepisów przestaje mieć znaczenie chronologia zaprezentowanych w przykładzie zdarzeń i rozwiązuje się problem nieracjonalnego ograniczenia w kredytowaniu klientów w sytuacji, kiedy to klientowi najpierw udzielany jest kredyt na niewielką kwotę (np. kredyt 0% na sfinansowanie zakupu w sklepie) a następnie na większą.

IV. Art. 13 Projektu ustawy – vacatio legis

Związek Banków Polskich pozytywnie ocenia rezygnację – względem poprzedniej wersji Projektu – z rozwiązywania zgodnie z którym nowy limit MPKK miałby obowiązywać już od dnia ogłoszenia ustawy. Niemniej jednak poddaje pod rozagę zastosowanie również do zmian w art. 4 pkt 4-7 sześciomiesięcznego *vacatio legis*.

W związku z powyższym, Związek Banków Polskich wnosi o wprowadzenie zmiany, zgodnie z którą cała ustawa wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 4:

„Art. 13. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 7 pkt ~~4-7~~, 9 i 10, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia;*
- 2) art. 7 pkt 11, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.”.*

Ponadto, nieuwzględnienie powyższej poprawki oznaczałoby, że zmiana definicja podmiotu powiązanego (zmiana z art. 7 pkt 1) wejdzie w życie później (6 miesięcy po ogłoszeniu) niż zmiana, która tę definicję wykorzystuje w treści art. 7 pkt 5.

W związku z propozycją dodania do ustawy o kredycie konsumenckim art. 10a nakładającego na kredytodawców obowiązek weryfikacji oświadczenia konsumenta w sprawie jego dochodów i wydatków, Związek Banków Polskich pragnie przedstawić postulaty, które zapewnią skuteczną i wiarygodną oceny zdolności kredytowej. Za niezbędne należy uznać uwzględnienie roli rejestrów

kredytowych, o których mowa w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego i wykorzystanie potencjału tych instytucji na rzecz wzmocnienia ochrony uczestników rynku finansowego.

- V. **Doprecyzowanie, że załącznik do umowy pożyczki stanowią informacje, za pomocą których instytucja pożyczkowa zweryfikuje oświadczenie konsumenta o dochodach i wydatkach.**

Projekt ustawy wprowadza do ustawy o kredycie konsumenckim przepisy art. 10a ust. 1 i 2, które określają obowiązek kredytodawcy do odebrania od konsumenta oświadczenia o jego dochodach i wydatkach i obowiązek weryfikacji tego oświadczenia. W związku z tym proponuje się doprecyzowanie, że załącznikami do umowy kredytu konsumenckiego powinny być informacje uzyskane przez kredytodawcę **w celu zweryfikowania oświadczenia konsumenta.**

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 5:

Art. 10a ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim otrzymuje brzmienie:

4. Oświadczenie konsumenta wraz z informacjami uzyskanymi przez kredytodawcę w celu zweryfikowania tego oświadczenia stanowią załącznik do umowy kredytu konsumenckiego.

- VI. **Uchylenie art. 59b ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim w związku z projektowanym art. 10a ust. 7 ustawy o kredycie konsumenckim**

W celu sprawnego przeprowadzenia przez kredytodawcę kredytu konsumenckiego procesu weryfikacji oceny zdolności kredytowej i weryfikacji danych przekazanych przez klienta w bazie danych instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego niezbędnym jest dokonanie zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim polegającej na zniesieniu obowiązku upoważnienia konsumenta na przekazanie jego danych do tego rejestru kredytowego. Doprowadzi to po pierwsze do przyspieszenia procesu udzielania kredytu, a po drugie do zrównania reguł weryfikacji oceny zdolności kredytowej z takim procesem w bankach oraz spółdzielczych kasach oszczędnościowo- kredytowych – bez szkody dla klienta, który w sposób standardowy, tak, jak czynią to banki zostanie poinformowany o przekazaniu jego danych w celu oceny zdolności kredytowej.

W tym zakresie pozytywnie oceniamy projektowany art. 10a ust. 7 ustawy o kredycie konsumenckim, ale wskazujemy uwagę na rozbieżność pomiędzy tym przepisem, a art. 59b aktualnie obowiązującej ustawy o kredycie konsumenckim. Projektowany przepis obliguje instytucje pożyczkowe do przekazywania do instytucji utworzonych na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego informacji o udzieleniu kredytu, podczas gdy art. 59b ust. 2 u.k.k. uzależnia możliwość przekazania informacji od posiadania upoważnienia konsumenta.

Podsumowując, art. 59b ust. 2 u.k.k. powinien zostać uchylony. Możliwość przekazania informacji nie powinna być uzależniona od uzyskania upoważnienia od klienta.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 6:

W ustawie o kredycie konsumenckim w art. 59b skreśla się ust. 2.

- VII. **Uchylenie art. 105 ust. 4e ust. 4f i 4g ustawy - Prawo bankowe w związku z projektowanym art. 10a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim.**

Przepisy objęte wnioskiem o uchylenie to przepisy określające wymóg posiadania przez instytucję, o której mowa w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego pisemnej zgody na przekazanie informacji, w tym

danych stanowiących tajemnicę bankową klienta, do instytucji pożyczkowej w procesie oceny zdolności kredytowej klienta i analizy ryzyka kredytowego dokonywanej przez instytucję pożyczkową.

Projektowany przepis art. 10a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim wprowadza obowiązek dla instytucji pożyczkowej weryfikacji oświadczenia klienta o dochodach i wydatkach, a jednym z możliwych sposobów weryfikacji jest pozyskanie przez instytucję pożyczkową informacji z instytucji, o której mowa w art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe. **Realizacja przez instytucję pożyczkową ustawowego obowiązku weryfikacji oświadczenia o dochodach i wydatków klienta w oparciu o informacje z instytucji, o której mowa w art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe nie powinna być uzależniona od udzielenia przez klienta upoważnienia.** Omawiane przepisy Prawa bankowego zostały dodane w związku z nowelizacją tej ustawy w 2015 r., która wprowadziła możliwość wymiany danych na zasadzie wzajemności pomiędzy instytucją, o której mowa w art. 105 ust. 4 ustawy - Prawo bankowe a instytucją pożyczkową. W sytuacji, gdy ustawodawca projektuje wyraźny obowiązek weryfikacji dochodów i wydatków klienta w procesie oceny zdolności kredytowej klienta, to przepis ten stanowi wyraźny cel i podstawę prawną przetwarzania danych klienta (pożyczkobiorcy) w celu pozyskania danych klienta z instytucji, o której mowa w art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe, a przepisy o upoważnieniu klienta stanowią niepotrzebne dodatkowe warunkowanie dostępu instytucji pożyczkowych do danych klienta zgromadzonych w ww. instytucji.

Propozycje poprawki nr 7:

W ustawie – Prawo bankowe w art. 105 skreśla się ust. 4e, 4f i 4g.

VIII. Postulat rozszerzenia zakresu danych możliwych do wymiany pomiędzy instytucjami pożyczkowymi a instytucją utworzoną na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego o dane o dochodach.

Pozytywnie oceniamy projektowany art. 10a ust. 7 ustawy o kredycie konsumenckim, niemniej jednak aby obowiązek weryfikacji oświadczeń o dochodach i wydatkach w rejestrze kredytowym mógł być realizowany skutecznie – w pierw rejestr kredytowy musi zapełnić się takimi danymi przekazanymi przez pożyczkodawców. Chodzi tu o umożliwienie instytucjom pożyczkowym przekazywania tych danych do rejestru kredytowego.

W tym celu postulujemy uzupełnienie katalogu danych określonych Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych podlegających wymianie pomiędzy instytucjami utworzonymi na podstawie przepisów prawa bankowego a instytucjami pożyczkowymi i innymi podmiotami o dane o dochodach i wydatkach.

Szczegółowy zakres danych podlegających wymianie, pomiędzy instytucjami o których mowa w art. 105 ust. 4 ustawy - Prawo bankowe a instytucjami pożyczkowymi i podmiotami, o których mowa w art. 59d o kredycie konsumenckim określa obecnie wydane na podstawie art. 105 ust. 7 ustawy - Prawo bankowe rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych podlegających wymianie pomiędzy instytucjami utworzonymi na podstawie przepisów prawa bankowego a instytucjami pożyczkowymi i innymi podmiotami. W treści rozporządzenia nie wymieniono danych o wydatkach i dochodach. Bez zmiany rozporządzenia instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 nie będą mogły prowadzić wymiany danych o dochodach i wydatkach.

Warto tu zwrócić uwagę, że ustawą z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) dodano w art. 105a ustawy - Prawo bankowe ust. 1b, który określa otwarty katalog danych, w oparciu o które m.in. instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów, instytucje pożyczkowe oraz podmioty, o których mowa w art. 59d ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim mogą podejmować decyzje opierając się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, danych osobowych. **W w/w katalogu w lit. r**

uwzględnia się dane o sytuacji finansowej, w tym o dochodach i wydatkach. Analogicznie należałoby uzupełnić katalog określony w powoływanym rozporządzeniu Ministra Finansów.

IX. Postulat *de lege ferenda*: Zapewnienie instytucjom utworzonym na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy - Prawo bankowe, dostępu do wiarygodnych, zewnętrznych źródeł informacji o dochodach.

Obowiązek kredytodawców w zakresie weryfikowania oświadczenia o dochodach i wydatkach w bazach utworzonych przez podmioty, o których mowa w art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe może być należycie spełniany, jedynie jeżeli podmioty te obok danych o zobowiązaniach, będą posiadały dane o dochodach z zewnętrznych, najbardziej wiarygodnych źródeł. Opieranie się w tym zakresie jedynie na dochodach deklarowanych przez kredytobiorców nie doprowadzi do osiągnięcia celu wprowadzanej regulacji. Uzasadnionym jest aby instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy - Prawo bankowe, mogły w odpowiedzi na zapytanie kredytodawcy przekazać pełne informacje na temat sytuacji finansowej potencjalnego kredytobiorcy, tak aby kredytodawca mógł realnie ocenić zdolność kredytową, wypełnić nakładany obowiązek weryfikacji oświadczenia i nie udzielić kolejnego kredytu, konsumentowi, który jest już nadmiernie zadłużony w stosunku do swoich dochodów. Konieczne byłoby zatem wprowadzenie rozwiązania systemowego w postaci dodatkowej ustawowej podstawy do pozyskiwania przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe, danych z ZUS lub urzędów skarbowych, na potrzeby udostępniania tych informacji kredytodawcom w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego.

Pragnę wyraźnie podkreślić, że sektor bankowy rozumie wagę problemu jakim jest zjawisko lichwy i jest gotowy na dalszą dyskusję w sprawie poszukiwania jak najlepszych rozwiązań służących ochronie konsumentów.

Biorąc powyższe pod uwagę, wyrażam nadzieję, że przedstawione stanowisko zostanie wzięte pod uwagę w ramach prowadzonego procesu legislacyjnego.

Wojciech Bielicki
int.

